# Chovatel a ošetřovatel / chovatelka a ošetřovatelka skotu (kód: 41-044-H)

**Autorizující orgán:** Ministerstvo zemědělství
**Skupina oborů:** Zemědělství a lesnictví (kód: 41)
**Týká se povolání:** Chovatel a ošetřovatel skotu
**Kvalifikační úroveň NSK - EQF:** 3

## Odborná způsobilost

| Název | Úroveň |
|---|---|
| Evidence a označování skotu | 3 |
| Údržba stájí a ohrad pro skot, posouzení mikroklimatu v objektech pro skot | 3 |
| Zacházení se skotem, čištění skotu | 3 |
| Příprava a dávkování krmiva pro skot | 3 |
| Napájení, krmení a pasení skotu | 3 |
| Péče o zdraví skotu | 3 |
| Reprodukce skotu | 3 |
| Péče o narozená telata a o jejich správný růst | 3 |
| Obsluha mechanizačních prostředků v chovech skotu | 3 |
| Dojení skotu | 3 |

## Platnost standardu

Standard je platný od: 21.10.2022

## Kritéria a způsoby hodnocení

### Evidence a označování skotu

| Kritéria hodnocení | Způsoby ověření |
|---|---|
| a) Charakterizovat způsoby označování skotu, popsat a připravit potřebné pomůcky pro označování | Praktické předvedení a ústní ověření |
| b) Vysvětlit pojmy a údaje v průvodním listu skotu – části A vybrané dojnice | Ústní ověření |
| c) Popsat principy ústřední evidence skotu | Ústní ověření |
| d) Rozpoznat a charakterizovat plemena skotu chovaná v ČR | Praktické předvedení a ústní ověření |
| e) Charakterizovat jednotlivé kategorie skotu - tele, jalovice, vysokobřezí jalovice, býk, prvotelka, dojnice, kráva v období stání na sucho | Ústní ověření |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

### Údržba stájí a ohrad pro skot, posouzení mikroklimatu v objektech pro skot

| Kritéria hodnocení | Způsoby ověření |
|---|---|
| a) Charakterizovat systémy ustájení a technologie vhodné pro jednotlivé užitkové typy a kategorie skotu | Ústní ověření |
| b) Vyjmenovat základní charakteristiky optimálního stájového mikroklimatu - teplota a rychlost proudění vzduchu, relativní vlhkost | Ústní ověření |
| c) Posoudit senzoricky mikroklima v zadaném objektu a navrhnout opatření pro zlepšení zoohygienických podmínek | Praktické předvedení a ústní ověření |
| d) Popsat čištění a dezinfekci stájových prostor | Ústní ověření |
| e) Posoudit a navrhnout údržbu a případné drobné opravy v určeném objektu pro zvířata | Praktické předvedení a ústní ověření |
| f) Popsat postupy a vybrané úkony při údržbě výběhů (pastvin) | Ústní ověření |
| g) Popsat a sestavit elektrický ohradníkový systém a ověřit jeho správnou funkci | Praktické předvedení a ústní ověření |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

### Zacházení se skotem, čištění skotu

| Kritéria hodnocení | Způsoby ověření |
|---|---|
| a) Charakterizovat hlavní zásady bezpečnosti práce při manipulaci se zvířaty a vybraná ustanovení zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů | Ústní ověření |
| b) Popsat přípravu zvířete na předvedení | Ústní ověření |
| c) Předvést použití praktických pomůcek určených pro manipulaci a fixaci zvířat | Praktické předvedení |
| d) Popsat a předvést manipulaci s jednotlivým zvířetem a skupinou zvířat na stání, ve výběhu nebo na pastvě s ohledem na bezpečnost práce a na zákon o ochraně zvířat proti týrání | Praktické předvedení a ústní ověření |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

## Příprava a dávkování krmiva pro skot

| Kritéria hodnocení | Způsoby ověření |
|---|---|
| a) Vysvětlit způsoby krmení a vyjmenovat druhy krmiv s ohledem na jednotlivé kategorie skotu | Ústní ověření |
| b) Rozpoznat základní druhy objemných a jadrných krmiv, senzoricky posoudit jejich kvalitu a vhodnost pro zkrmování | Praktické předvedení a ústní ověření |
| c) Zvolit vhodná krmiva pro určený užitkový typ a kategorii skotu s ohledem na roční období | Praktické předvedení a ústní ověření |
| d) Popsat základní způsoby úpravy krmiv | Ústní ověření |
| e) Vysvětlit způsoby konzervace pícnin a charakterizovat technologie výroby konzervovaných krmiv, uvést používané stroje a zařízení | Ústní ověření |
| f) Popsat důsledky nedodržení optimálního složení a kvality krmné dávky, popsat metabolické poruchy u skotu | Ústní ověření |
| g) Orientačně sestavit krmnou dávku pro zadanou kategorii skotu | Praktické předvedení |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

## Napájení, krmení a pasení skotu

| Kritéria hodnocení | Způsoby ověření |
|---|---|
| a) Objasnit zásady a rozdíly napájení zvířat ve stáji a na pastvě, provést kontrolu napájení a rutinní údržbu | Praktické předvedení a ústní ověření |
| b) Objasnit zásady a rozdíly krmení zvířat ve stáji a na pastvě | Ústní ověření |
| c) Charakterizovat způsoby dopravy krmiv do skladů a stájových prostor, předvést práci s určeným typem dopravníku | Praktické předvedení a ústní ověření |
| d) Popsat stroje a zařízení pro přípravu a zakládání krmné dávky a předvést výrobu a založení krmné dávky | Praktické předvedení a ústní ověření |
| e) Vysvětlit význam pastvy a charakterizovat jednotlivé systémy pastvy, popsat způsoby ošetřování a udržování pastvin | Ústní ověření |
| f) Charakterizovat zařízení používaná na pastvinách, sestavit je, zkontrolovat funkčnost | Praktické předvedení a ústní ověření |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

## Péče o zdraví skotu

| Kritéria hodnocení | Způsoby ověření |
|---|---|
| a) Vyjmenovat a charakterizovat nejrozšířenější nemoci jednotlivých kategorií skotu, popsat vhodné ošetřovatelské postupy o nemocná zvířata u vybraných nemocí | Ústní ověření |
| b) Popsat zásady prevence proti zavlečení chorob a zajištění zdraví skotu | Ústní ověření |
| c) Rozpoznat příznaky onemocnění a změny v chování nemocného zvířete | Praktické předvedení a ústní ověření |
| d) Popsat zásady manipulace a postupů ošetřovatelské péče u léčeného zvířete | Ústní ověření |
| e) Popsat zásady vedení evidence veterinárních úkonů a podávaných léčiv | Ústní ověření |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

## Reprodukce skotu

| Kritéria hodnocení | Způsoby ověření |
|---|---|
| a) Charakterizovat způsoby plemenitby u skotu | Ústní ověření |
| b) Vysvětlit význam připařovacího plánu | Ústní ověření |
| c) Popsat projevy a způsoby detekce říje, předvést vyhledávání plemenic v říji | Praktické předvedení a ústní ověření |
| d) Předvést fixaci plemenice při inseminaci, připravit pomůcky k provedení inseminace | Praktické předvedení |
| e) Uvést způsoby zjišťování gravidity a stanovit předpokládaný termín porodu | Ústní ověření |
| f) Uvést specifika péče o březí plemenice | Ústní ověření |
| g) Rozpoznat a popsat příznaky blížícího se porodu | Praktické předvedení a ústní ověření |
| h) Charakterizovat průběh jednotlivých fází porodu a popsat možné porodní komplikace | Ústní ověření |
| i) Připravit porodní pomůcky a popsat zásady vedení porodu | Praktické předvedení a ústní ověření |
| j) Předvést péči o matku a mládě bezprostředně po porodu | Praktické předvedení |
| k) Vyjmenovat vlivy působící na obnovu reprodukčních funkcí po porodu | Ústní ověření |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

## Péče o narozená telata a o jejich správný růst

| Kritéria hodnocení | Způsoby ověření |
|---|---|
| a) Charakterizovat různé způsoby odchovu telat podle užitkového typu | Ústní ověření |
| b) Popsat zásady zoohygieny a prevence onemocnění u telat | Ústní ověření |
| c) Zhodnotit úrovně individuálního a skupinového ustájení telat v konkrétním chovu, včetně návrhů na zlepšení | Praktické předvedení |
| d) Popsat zásady mléčné a rostlinné výživy telat v průběhu jejich odchovu a zhodnotit úroveň výživy v podmínkách konkrétního chovu | Praktické předvedení a ústní ověření |
| e) Předvést přípravu mléčného nápoje, včetně údržby pomůcek a zařízení | Praktické předvedení |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

## Obsluha mechanizačních prostředků v chovech skotu

| Kritéria hodnocení | Způsoby ověření |
|---|---|
| a) Charakterizovat stroje a zařízení zlepšující kvalitu chovného a pracovního prostředí | Ústní ověření |
| b) Uvést zásady bezpečnosti práce s mechanizačními prostředky | Ústní ověření |
| c) Odstranit chlévskou mrvu s použitím určeného mechanizačního prostředku | Praktické předvedení |
| d) Předvést podestýlání a údržbu prostor pro ležení zvířat s využitím určeného mechanizačního prostředku | Praktické předvedení |
| e) Předvést přihrnování krmiva s využitím určeného mechanizačního prostředku | Praktické předvedení |
| f) Charakterizovat mobilní zařízení určená pro přepravu zvířat | Ústní ověření |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

## Dojení skotu

| Kritéria hodnocení | Způsoby ověření |
|---|---|
| a) Porovnat dojicí systémy a charakterizovat typy dojíren, jejich strojní vybavení a organizaci provozu | Praktické předvedení a ústní ověření |
| b) Objasnit princip uvolňování mléka a dojení, popsat konstrukci základních částí dojicích zařízení | Ústní ověření |
| c) Popsat zásady správné ošetřovatelské péče o dojnici při dojení z hlediska jejího zdravotního stavu a kvality mléka | Ústní ověření |
| d) Popsat vybavení mléčnice, princip činnosti chladicího zařízení a jeho vliv na konečnou kvalitu mléka | Ústní ověření |
| e) Předvést strojní dojení s technologií používanou v dané stáji při dodržování zásad bezpečnosti a hygieny práce | Praktické předvedení |
| f) Předvést čištění a dezinfekci dojicích a chladicích zařízení, vyjmenovat používané dezinfekční prostředky a vysvětlit zásady pro práci s nimi | Praktické předvedení a ústní ověření |
| g) Popsat zásady ošetření mléka od nadojení až do jeho převzetí odběratelem | Ústní ověření |
| h) Popsat možnosti faremní kontroly kvality mléka | Ústní ověření |
| i) Vysvětlit zásady odběrů vzorků mléka pro kontrolu jakosti | Ústní ověření |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

## Organizační a metodické pokyny

### Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž bude autorizovanou osobou vyhotoven a uchazečem podepsán písemný záznam.

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, je oprávněna předčasně ukončit zkoušku, pokud vyhodnotí, že v důsledku činnosti uchazeče bezprostředně došlo k ohrožení nebo bezprostředně hrozí nebezpečí ohrožení zdraví, života a majetku či životního prostředí. Zdůvodnění předčasného ukončení zkoušky uvede autorizovaná osoba do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Uchazeč může ukončit zkoušku kdykoliv v jejím průběhu, a to na vlastní žádost.

Zdravotní způsobilost pro vykonávání pracovních činností této profesní kvalifikace je vyžadována a prokazuje se lékařským potvrzením (odkaz na jednotku práce v NSP: https://nsp.cz/jednotka-prace/chovatel-a-osetrovatel-sk#zdravotni-zpusobilost).

Uchazeč musí při vstupu do chovu splňovat požadavky veterinárních předpisů (zákon č. 166/1999 Sb. a vyhláška č. 342/2012 Sb.) a obecně platných pravidel zoohygieny. Pro ověření znalostí a dovedností uchazeče budou kompetence ověřovány nejen ve zkušební místnosti, ale také přímo v zemědělském provozu zaměřeném na chov skotu.

Při ověřování kompetencí formou praktického předvedení je třeba přihlížet především k bezpečnému provádění všech úkonů a dodržování zásad správné zemědělské praxe. Přitom je nutné posuzovat nejen dosažený výsledek, ale i samostatnost při rozhodování o nejvhodnějším postupu řešení zadaného úkolu podle daných podmínek pracoviště. Při práci je třeba hodnotit přístup ke zvířatům a respektování požadavků pohody zvířat.

U kompetence **Evidence a označování skotu** v kritériu b) je doporučeno využít průvodní list krav s min. 2 a více oteleními (porody). U kritéria d) bude pro ověření kritéria k dispozici atlas plemen, uchazeč rozpozná alespoň 3 dojná plemena a 5 masných plemen. Uchazeč uvede charakteristiky vybraných plemen skotu, stavy dojných a masných plemen, nejvíce rozšířená plemena podle užitkového typu.
U kompetence **Údržba stájí a ohrad pro skot, posouzení mikroklimatu v objektech pro skot** v kritériu e) se uchazeč zaměří na stájový objekt určený pro chov skotu (stáj pro krávy a jalovice), ve kterém proběhne posouzení vnitřního vybavení stájí, které může způsobit poranění zvířat, únik zvířat, a které není v souladu s požadavky welfare (kontrola technologií - boxová lože, konstrukce kotcových zábran, žlabové zábrany, požlabnice aj.).
U kompetence **Zacházení se skotem, čištění skotu** v kritériu c) uchazeč použije kožená pouta, C-imobilizátor a provaz pro fixaci přední a zadní končetiny ve fixačním boxu.
U kompetence **Napájení, krmení a pasení skotu** v kritériích c) a d) bude ověřováno zakládání krmiva s využitím nemechanizovaných zařízení.
U kompetence **Péče o zdraví skotu** v kritériu a) uchazeč vyjmenuje a charakterizuje nejvýznamnější onemocnění u jednotlivých kategorií skotu (průjmová onemocnění, respiratorní onemocnění, parazitární onemocnění, nemoci pohlavního aparátu, končetin a mléčné žlázy). Uchazeč dále popíše chovatelské - ošetřovatelské postupy v případě průjmových a respiratorních onemocnění telat, poporodního ulehnutí krav, zánětů mléčné žlázy u krav aj.
U kompetence **Obsluha mechanizačních prostředků v chovech skotu** v kritériu c) uchazeč odstraní chlévskou mrvu pomocí traktoru s radlicí nebo univerzálního čelního nakladače, s využitím oběžného shrnovače, pomocí shrnovacích lopat apod. v celém prostoru stáje.

### Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

## Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci anebo jeden autorizovaný zástupce autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

## Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

a) Střední vzdělání s maturitní zkouškou v zemědělském nebo veterinárním oboru a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti chovu hospodářských zvířat nebo ve funkci učitele odborného výcviku nebo učitele praktického vyučování v oboru vzdělání, který se týká chovu hospodářských zvířat.
b) Vyšší odborné vzdělání zemědělské nebo veterinární a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti chovu hospodářských zvířat nebo ve funkci učitele odborného výcviku nebo učitele praktického vyučování v oboru vzdělání, který se týká chovu hospodářských zvířat.
c) Vysokoškolské vzdělání zemědělské nebo veterinární a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti chovu hospodářských zvířat nebo ve funkci učitele odborných předmětů nebo odborného výcviku nebo učitele praktického vyučování v oboru vzdělání, který se týká chovu hospodářských zvířat.
d) Profesní kvalifikace 41-044-H Chovatel a ošetřovatel / chovatelka a ošetřovatelka skotu a střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti chovu hospodářských zvířat.

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost autorizujícímu orgánu, a to předložením dokladu nebo dokladů o získání odborné způsobilosti v souladu s hodnoticím standardem této profesní kvalifikace, nebo takovým postupem, který je v souladu s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu této profesní kvalifikace autorizujícím orgánem stanoven.

Žádost o udělení autorizace naleznete na internetových stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo zemědělství, www.eagri.cz.

## Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

- Zemědělský subjekt zaměřený na chov skotu s tržní produkcí mléka - stáje
- Minimálně 10 ks skotu - dojnice, březí plemenice, telata
- Objemná a jadrná krmiva
- Pomůcky pro označování zvířat (značkovací sprej, ušní terče, ušní kleště, čísla a krční řemeny, pásky), pomůcky pro manipulaci se zvířaty (ohlávka, řetězový vazák, fixační zábrany, pouta), pomůcky pro inseminaci (katetr, krycí pipeta, lubrikant, inseminační rukavice)
- Dopravník, stroje a zařízení pro přípravu a zakládání krmiv, mechanizace pro odkliz chlévské mrvy (traktor s radlicí nebo univerzální čelní nakladače nebo oběžný shrnovač, shrnovací lopaty)
- Dojicí zařízení, dezinfekční prostředky
- Pastviny (minimálně 500 $m^2$), zařízení na pastvinách (napájecí systémy, fixační systémy), elektrický ohradníkový systém
- Průvodní list skotu
- Fotografie plemen skotu
- Zkušební místnost

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Zajištění vhodných prostor pro provádění zkoušky prokazuje žadatel odpovídajícím dokladem (např. výpis z katastru nemovitostí, nájemní smlouva, dohoda) umožňujícím jejich užívání po dobu platnosti autorizace.

### Doba přípravy na zkoušku

Uchazeč má nárok na celkovou dobu přípravy na zkoušku v trvání 30 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

### Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky jednoho uchazeče (bez času na přípravu a přestávky) je 6 až 8 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být rozložena do více dnů.

## Autoři standardu

### Autoři hodnoticího standardu

Hodnoticí standard profesní kvalifikace připravila SR pro zemědělství, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:
Česká zemědělská univerzita v Praze
Institut vzdělávání v zemědělství, o. p. s.
Golf Sokolov, a. s.
ZD Sloupnice